

A woman in a patterned dress is shown from the waist down, holding a shopping bag. The background is a soft, out-of-focus green and yellow. A white diamond shape is overlaid on the center of the image, containing text.

Anne Lise
Marstrand-Jørgensen

Josei
tiedä

WSOY

Anne Lise
Marstrand-Jørgensen

JOS
EI
TIEDÄ

SUOMENTANUT KARI KOSKI

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

TANSKANKIELINEN ALKUTEOS

Hvad man ikke ved

© Anne Lise Marstrand-Jørgensen & Gyldendal, Kööpenhamina 2012

Published by agreement with the Gyldendal Group Agency

Suomennoksen © Kari Koski ja wsoy

ISBN 978-951-0-40248-1

PAINETTU EU:SSA

*Haluan kiittää Statens Kunstfonden
kirjallisuuslautakuntaa ja Statens Kunstrådia apurahoista,
jotka ovat taanneet minulle korvaamattoman työrauhan.*

*Suuri kiitos myös teille,
jotka kerroitte tarinoitanne minulle, ja teille,
jotka huolehditte siitä, että meillä kaikilla on nykyään
enemmän varaa valita kuin aiemmin.*

OSA 1

1969

1

Kesä 69 oli epätavallisen lämmin. Jo työläisten kansainvälisenä juhlapäivänä ensimmäinen toukokuuta oli kolmekymmentäseitsemän astetta, ja televisiossa oli lähetys Farringin kaupunginpuistosta, missä vasemmistolaiset hikoilivat hellehattujensa ja punaisten lippujensa alla. Vasessa uusissa omakotitaloissa tyydyttiin katselemaan uutislähetystä, joka kertoi enemmän säästä kuin työväenliikkeen taistelusta. Perhosniityllä ei ollut sosialisteja, oli vain terassien avoimista ovista kantautuva juhlapuhujien ääni, joka sekoittui sadettajien alla kipittävien lasten hihkunaan sekä grillihiilten ja paistetun lihan tuoksuun.

Kesäkuussa annettiin pihojen kastelukielto, ihmeköynnökset, oleanterit ja tulikruunut leimahtivat hetkessä täyteen liekkiin ja paloivat loppuun. Joki virtasi hitaammin, kullanuskeana ja pahanhajuisena. Jyrkänpartaan kohdalla, missä joki oli syvimmillään Kivikosken jälkeen, veden korkeus oli heinäkuussa vain puoli metriä tavanomaisen kolmen sijaan, ja vaikka virta läiski yhä kallioita vasten, se vain kuiskutteli hiljaa ja pahaenteisesti sen sijaan että olisi sylkenyt ärjähdellen ilmoille vaahto- ja kuplaryöppyään.

Barbara André kertoi yhdelle ystävättäristään, Alice Hornille, että kuumuuden takia hän ei käyttänyt hameen alla pikkuhousuja ja uhmasi toisinaan kastelukieltoa seisomalla alasti takapihalla sprinklerin alla, kun lapset oli pantu nukkumaan. Alice nauroi ja kysyi, eikö hän voinut tyytyä kylmään vaahtokylpyyn sisätiloissa niin kuin kaikki muutkin.

Etupihdoilla lojui lasten polkupyöriä ja potkulautoja, palloja ja hyppynaruja hylättyinä ja unohdettuina. Helle sai lapset pysyttelemään sisällä, sunnuntairetket typistyiivät iltakävelyiksi metsässä tai vilvoitteluksi maauimalassa. Kahden viikon ajan koko omakotialue oli kutakuinkin tyhjillään. Useimmat olivat menneet meren rannalle maan eteläosaan tai pohjoisen vuorille. Jäljelle jääneet vaivosivat tylsyyteen; piti olla hyvä syy ettei lähtenyt sinä kesänä ikävyyttä pakoon. Oli pelkkää sattumaa, että Andrén ja Hornin perheet – Lehmuskiitäjäntien ja Lasisiiventien keskimmaisissa taloissa – olivat molemmat jääneet kotiin.

Ystävätär poikkesi Alicelle lähes joka aamupäivä. Vaikka Barbara olikin aikoinaan kivenkovaan kiistänyt hankkivansa enempää kuin yhden lapsen tai korkeintaan kaksi, hän odotti tänä keväänä kolmattaan, josta hän käytti miehensä ärtymykseksi nimitystä lapsus. Edellinen synnytyks oli melkein vienyt häneltä hengen, ja hänestä oli turvallisinta pysytellä kotona. Keskustelut Alicen kanssa päivänvarjon alla piristivät häntä, eikä Thomas vaatinut niin paljon huomiota kun sai leikkiä Alicen Martinin kanssa. Koulun kesälomien alettua hän otti myös vanhimman lapsensa Patrician mukaan olemaan Alicen tyttöjen kanssa. Patricia olisi muuten viihtynyt paremmin nuoremman tyttären seurassa, mutta Flora oli niitä harvoja lapsia, jotka leikkivät aamupäivisin metsässä hellettä uhmaten, mihin Patricia tunsu itsensä aivan liian vanhaksi. Sen sijaan hän ja Marie-Louise istuskelivat alakerrassa tyttöjen huoneessa, selailivat lehtiä tai vaihtoivat kiiltokuvia ja juttelivat koulusta tai näkemistään elokuvista. Vietettyään viisi päivää tähän malliin Patricia päätti jäädä mieluummin kotiin. Barbara ymmärsi häntä hyvin.

»Onhan Marie-Louise suloinen niin kuin sanotaan», hän myönsi murjottavalle tyttarelleen. »Mutta myös mitäänsanomaton kuin pala harmaata tapettia, ja minusta Alice liioittelee, kun moittii Floraa itsepäiseksi. Flora on kaunis ja villi lapsi.»

Sellaista hän ei tietenkään sanonut Alicelle, joka huolestui aina kun Flora oli nenäkäs tai suuttui, jos jokin tuotti harmia: kengännauhat, lettinauhat tai kuriton hiuskiehkura.

»En todellakaan usko, että sinulla on mitään syytä huoleen», Barbara sanoi. »Flora on vain vilkas tyttö.»

»Joskus en tajua ollenkaan, mitä sen päässä liikkuu», Alice vastasi, »se sanoo mitä ihmeellisimpiä asioita.»

»Koskaan ei voi tietää, mitä muiden ihmisten päässä liikkuu», Barbara totesi. »Flora sentään puhuu eikä vetäydy jonnekin mököttämään.»

»Sanopa muuta», Alice vastasi, »tässä yhtenä päivänä Flora sanoi, että aikuisena hän haluaa asua yksin metsässä ja menee naimisiin mieluummin koiran kuin miehen kanssa.»

Barbara nauroi. Ei se nyt niin pahalta kuulostanut, hän sanoi, onhan koira paljon helpompi kouluttaa kuin miestä.

»Kuvittele nyt itsekin», Barbara jatkoi, »teidän Eric kaulapanassa tai meidän Alanilla turkki.»

Vaikka se ei ollutkaan Alicen mielestä yhtään hauskaa, Barbaralla oli sellainen ilme, ettei hän voinut olla nauramatta.

»Ja Flora sanoo, että haluaa olla silloin aina alasti», Alice jatkoi, kun Barbara oli lakannut haukahtelemasta ja kumpikaan ei enää nauranut.

»Se minun on helppo ymmärtää», Barbara oli vastannut, »varsinkin tässä helteessä. Tämä lapsus tässä ei yhtään helpota asiaa; olen kerta kaikkiaan läikähtymäisilläni.»

Hornin perheellä oli tapana vuokrata kesäisin rantamökki Pikku-saarelta Farringin pohjoispuolelta. Kerran he olivat käyneet siellä yhdessä Andrén perheen kanssa, mutta miehillä ei ollut juuri mitään yhteistä, ja vaikka Barbara ja Alice eivät olleet sitemmin keskustelleet asiasta, he tiesivät, ettei sitä otettaisi uusiksi. Ericin työssä tapahtuneiden muutosten vuoksi Hornin perhe oli sinä vuonna päättänyt pitää lomansa kaikkia muita aiemmin.

Alice tunsu kaipaavansa pientä taukoa lasten kesäloman keskelle ja ilmoitti heidät kaksiviikkoiselle kesäleirille, joka pidettiin vuorilla. Siellä sytytettäisiin nuotioita, ratsastettaisiin hevosilla ja melottaisiin kanootilla, ja isommat rakentaisivat majan. Marie-Louise ja Flora olivat matkustelleet ennenkin, mutta Martin ei ollut aiemmin ollut poissa kotoa. Vaikka Alice murehtikin, että hä-

nen nuorimmaisensa oli vielä liian pieni olemaan poissa neljätoista päivää, Eric pysyi tiukkana ja sanoi, että leirillä poika itsenäistyisi, ja siitä olisi hyötyä, kun hän aloittaisi koulun syyskuussa. Martin oli sitä tyyppiä, että hän pahoitti mielensä hyvin herkästi, eikä hänen ollut helppo ilmaista itseään. Eric ja Alice eivät aina olleet samaa mieltä siitä, miten poikaa tulisi käsitellä. Alicen mielestä hän oli herkkä luonne, kun taas Eric piti häntä kypsymättömänä mutta luonteeltaan lujana ja suuttui siitä, että Alice katsoi läpi sormien, kun hän oli käyttäytynyt kuin pikkulapsi.

Vuonna 1969 Vase kuului naisille. Esikaupunki sijaitsi maan toiseksi suurimman kaupungin Rosselin lähistöllä, ja alue oli rakennettu muutama vuosi ennen kuin Alice ja Eric olivat muuttaneet sinne kesäkuussa 1959. Barbara ja Alan olivat muuttaneet puoli vuotta aiemmin, ja ensimmäistä kertaa sitten lapsuutensa Alice oli saanut itselleen parhaan ystävän. Hän oli ollut viimeisillään rasakaana, ja heti kun muuttolaatikot oli purettu, hän oli joutunut lähemmään synnytysklinikalle. He olivat muuttaneet Vaseen maan pääkaupungista Farringista, kauas kaikesta mikä oli heille tuttua, koska Eric oli saanut töitä Yves ja Poika -nimisestä, alueen johtavasta tili-toimistosta. Muuttoa ei ollut tarvinnut harkita pitkään. Pääkaupunkiin ei jäänyt juurikaan sukulaisia; Marie-Louise oli tuolloin vasta täyttänyt kaksi ja Flora teki tuloaan.

Farring sijaitsi kauniilla paikalla merenlahden äärellä, mutta Rosselissa oli Sydänvuoret, metsät ja joki. Siellä oli maan paras jalkapallojoukkue ja kaupunki oli viehättävä yhdistelmä suurkaupunkielämää ja pikkukaupunkimaista yhteisöllisyyttä. Useimmat asukkaista eivät olleet syntyperäisiä. Rossel oli kasvanut räjähdysmäisesti kolmekymmentäluvun puolivälistä alkaen, kun muutamat suuret teollisuusyritykset olivat kaukonäköisyyttään siirtäneet pääkonttorinsa sinne, missä rakennuskustannukset ja neliöhinnat olivat edullisempia kuin pääkaupungissa, samalla kun kuljetukset toimivat erinomaisesti sekä joen että uusien teiden ansiosta. Sodan aikana naiset olivat pitäneet pyörät pyörimässä. Kun sota oli päättynyt ja he saivat kuulla, että kaikkein paras tapa osoittaa isän-

maallista mielenlaatua ja tukea kotiin palanneita miehiään olisi luovuttaa työpaikkansa näille, heille luvattiin siitä hyvästä kunnolliset asunnot ja samanhenkisiä naapureita. Monet muuttivatkin vastarakennetuille asuinalueille, joissa oli hyviä ja edullisia asuntoja, kauniit näköalat ja tilaa talojen välissä, mutta kun talouskasvu kiihtyi sotaa seuranneella vuosikymmenellä, kotirouvat alkoivat haaveilla puistoista ja lisätilasta.

Lentokentästä rakennettiin toimiva kotimaanliikenteen lentoasema, jolla oli uusia kiitoratoja ja palkittu terminaali, muualle maahan johtavaa moottoritietä laajennettiin, ja ajan mittaan oli tarkoitus räjäyttää tunneli Sydänvuorten läpi, niin että Rosselista pääsisi yhtä helposti maailman joka kolkkaan. Ylhäältä katsottuna suurkaupunki muistutti unista, mantelinmuotoista silmää, joki virtasi aivan kaupungin keskustan halki ja erotti yläluomen alaluomesta, rikkaat köyhistä. Uudet esikaupungit rakennettiin puolikaareksi, joka ympäröi sädekehän lailla Rosselin rikkaampaa osaa. Vase oli uusista alueista ensimmäinen. Kun rakennuttaja oli ostanut rautatien ja Vasen metsän välisen maa-alueen, siitä järjestettiin arkkitehtikilpailu. Paikasta oli määrä tulla ylemmän keskiluokan paratiisi, ja juuri sellaisen pormestari oli nähnyt yksi- ja kaksikerroksisiin tilaviin bungalow-tyyppisiin omakotitaloihin perustuvassa luonnostelmassa, jonka kilpailun voittaja kaupunkisuunnittelulautakunnalle esitteli. Talot edustivat modernia mutta eivät silti rohkeaa arkkitehtuuria. Riveittäin lähes yhdenmukaisia taloja puistotonteilla, jotka rajautuivat nauhamaisten pikkukatujen varsilla, ja nämä kadut liittyivät loivasti kaartuvien kylkiluiden tavoin isompiin teihin, jotka yhdistivät alueen muuhun maailmaan. Talot oli määrä rakentaa kevytbetonielementeistä, seinäpinnat kipsilevyistä ja loivat harjakatot liuskeenvärisestä mineriitistä. Arkkitehti oli ehdottanut valkoiseksi rapattuja julkisivuja ja isoja, yhtenäisiä ikkunapintoja, mutta rakennuslautakunnan mielestä ratkaisu olisi synnyttänyt liian viileän ja futuristisen vaikutelman, ja sen pelättiin karkottavan perheitä, joita lautakunta pyrki alueelle houkuttelemaan. Arkkitehti oli sanonut halunneensa rakentaa sillan nykyajasta uuteen maailmanjärjestykseen, joka teki vasta tuloaan. Hän oli puhunut hyvin

kauniisti, mutta lautakunta oli silti saanut tahtonsa läpi, ja ulkoseinät verhoiltiin vaaleankeltaisilla tiilillä.

Rakennushankkeesta oli tullut paljon suurempi menestys kuin oli uskallettu toivoakaan. Kun alue oli raivattu ja rakennustyöt käynnistetty, paikalle oli pystytetty parakki, jossa mahdolliset ostajat saattoivat perehtyä pohjapiirroksiin ja tulevia taloja esittäviin kuvatauluihin. Parakkiin jonotettiin joka sunnuntai, ja ennen kuin ensimmäisiäkään perustuksia oli valettu, taloista oli allekirjoitettu useita kauppasopimuksia. Sinä päivänä, kun ensimmäisten asukkaiden oli määrä muuttaa alueelle loppukesästä 1958, lehdistö oli kutsuttu paikalle. Valtakunnallinen televisiokanava veti kaapeleita ja kuvasi, ja juttu esitettiin uutisissa samana iltana. Päivä oli kaunis ja aurinkoinen, ei liian lämmintä, ei liian kylmää, leuto tuuli oli saanut reportterin kietomaan huivin päähänsä, ja kun hän kertoi hankkeen taustasta ja siitä kuinka esikaupungeista oli tulossa todellisuutta heidän maassaan, hän muistutti aivan niitä naisia, jotka pian sen jälkeen ohjailisivat muuttomiehiä ja tarjoilisivat kylmää olutta ja ottaisivat uuden asuinalueen haltuunsa uudisraivaajahenkistä iloa puhkuen. Ainoa ero reportteritytön ja Vasen naisten välillä oli se, että useimmilla naisista ei ollut työtä, eivätkä useimmat heistä edes tuntisi siihen mitään taloudellista tarvetta seuraavan vuosikymmenen aikana, jolloin naiset muualla suorastaan vyöryivät työmarkkinoille innokkaina valjastamaan kykynsä ja voimansa oman rahan ansaitsemiseen.

Ennen Vaseen muuttoaan Ericillä ja Alicella oli ollut pieni mutta kaiken kaikkiaan erinomainen koti Rastaanmäen kauniissa mutta tylsässä kaupunginosassa laitakaupungilla. He asuivat Ericin vanhempien entisessä talossa enimmäkseen vanhusten asuttamassa korttelissa. Alicella, joka hoiti Marie-Louisea kotona, oli yksinäistä. Lähistöllä ei ollut lapsiperheitä, leikkikenttä oli nukkavieru ja tyhjiillään, ja hän joutuikin kulkemaan vilkkaasti liikennöidyn Kehäväylän vieraaksi aina Talvipuistoon asti, jotta löytäisi Marie-Louiselle leikkikavereita. Kun Eric oli perinyt talon, hän oli vielä opiskellut taloustieteitä yliopistossa. Hän oli pannut sen myyntiin saman tien,

mutta ennen kuin kukaan oli osoittanut kiinnostusta taloon, Alice oli kertonut hänelle odottavansa lasta. He menivät naimisiin maistraatissa keväällä 1957, kun maha oli jo näkyvässä. Eric ei ollut milloinkaan epäillyt, etteikö Alice olisi hänelle se oikea, ja vaikka hän olisikin mieluummin saattanut opintonsa päätökseen ennen isäsi tuloaan, sillä ei ollut niin suurta merkitystä. Alice opiskeli viimeistä vuotta sairaanhoitajaksi ja aikoi valmistua puoli vuotta ennen Ericiä. He muuttivat taloon saman tien. Heillä ei ollut juuri lainkaan rahaa, ja Eric maalasi huoneet parin taiteilijaystävänsä kanssa. Nämä olivat hiljattain palanneet kolmen kuukauden opintomatkalta Meksikosta, olivat sonnustautuneet kuluneisiin pellavahousuihin ja kirjaviiniin olkihatuihin ja riisuivat paidat maalatessaan, niin että jänteet ja lihakset erottuivat heidän laihoista, ruskettuneista ylävartalostaan. Toista kutsuttiin Panchoksi Villa-nimisen vallankumousjohtajan mukaan, eikä Alice saanut koskaan tietää, mikä hänen oikea nimensä oli. Vaikka Alice ei ollut koskaan nähnyt ketään heidän kaltaisiaan, hänen oli pakko myöntää, että he olivat ystävällisiä, kävivät työhön innokkaasti, kehuivat hänen sapsukoitaan ja söivät hyvällä ruokahalulla. He kertoivat matkastaan; he olivat ystäväystyneet Meksikon kielletyn kommunistipuolueen jäsenten kanssa ja innostuneet Diego Riveran poliittisista seinämaalauksista. He ehdottivat olohuoneeseen seinämaalauksia ja hehkuvia värejä, mutta Eric ja Alice torjuivat idean, Eric epäröiden, Alice hyvin tiukkaan sävyyn.

Alice sai sisustaa heidän ensimmäisen kotinsa oman makunsa mukaan, eikä hänen tarvinnut piitata siitä, miltä talossa oli näyttänyt aiemmin. Hänen onnistui toimittaa Ericin vanhempien raskaat ja kömpelöt huonekalut vanhain tavarain kauppiaalle, jolta hän sai vastineeksi palisanteripuisen lipaston ja pienen punaisen sohvan, jossa oli kaareva selkänoja, ja vaikka Ericille sopikin paremmin Alicen yksinkertaisen tyylikäs sisustus vaaleanharmaine seinineen ja keltaisine verhoineen, hänestä tuntui ikävältä palata lapsuudenkotiinsa. Olihan heillä paremmat asuinolot kuin jos heidän olisi pitänyt tyytyä johonkin pikkuseen kaksioon Farringissa, mitä rahattomille vastanaineille yleensä oli tarjolla, mutta silti muutto tuntui askeleelta taaksepäin.

Häistä ja Alicen kasvavasta mahasta huolimatta Eric ei nähnyt tuolloin aihetta muuttaa elämäntyyliään. Hän piti edelleen väljää poolokaulusvillapaitaa ja pujopartaa, kävi raskaana olevan vaimonsa kanssa samanlaisissa runonlausuntatilaisuuksissa kuin ennenkin ja keskustelukerhoissa muiden opiskelijoiden kanssa. He puhuivat politiikasta ja kirjallisuudesta ja elokuvista – eloisia ja virkistäviä keskusteluja, joiden osanottajat olivat asioista enimmäkseen samaa mieltä. Alice oli toisinaan mukana, mutta useimpien naispuolisten kävijöiden tavoin hän vetäytyi sivummalle. Eric ei muistuttanut tyyppillistä taloustieteiden opiskelijaa – he olivat harmaampia ja yhdenmukaisempia. Vaikkei hän ollutkaan ikinä epäillyt uranvalintaansa, hänessä oli muitakin puolia, ja hän ystäväystyi taide- ja musiikkiopiskelijoiden kanssa, joiden kanssa taloustieteilijöillä oli yhteinen ruokala.

2

Eric oli löytänyt Vasen talon keväällä 1959, samana päivänä kun oli käynyt työhönottohaastattelussa Yvesillä ja Pojalla. Hänelle ei jäänyt epäilystäkään siitä, etteikö hän haluaisi työskennellä juuri siellä, ja vaikka he saattoivatkin antaa hänelle lopullisen vastauksen vasta seuraavalla viikolla, hän oli niin varma molemminpuolisesta mieltymyksestä että kävi vielä samana iltapäivänä Rosselin pääkadun varrella sijaitsevassa kiinteistönvälitystoimistossa, jonka oli huomannut aiemmin päivällä matkalla tulevaan työpaikkaansa. Hänen katseensa oli kiinnittynyt kuvatauluihin, joissa oli kuvia uudesta esikaupungista. *Näköala ratkaisee, missä kotisi on*, luki julisteessa, jossa oli ilmakuva Vasesta. Taloista nousi valkoisia puhkekuplia: *Äiti, me mennään ulos leikkimään ja Tulkaa kotiin kuudelta niin ruoka on valmista* tai *Kulta, lähdetäänkö metsään kävelyille?* Toisessa julisteessa komeili yksi uuden asuinalueen taloista ja kuva nuoresta kaksilapsisesta perheestä, jonka isä oli ojentanut kiinteistönvälittäjälle kätensä kaupanteon sinetiksi. Julisteessa oli pienempiä kuvia eri talotyypeistä, sekä julkisivuista että pohjapiirroksista, ja ylimpänä luki isoin punaisin kirjaimin: VALITSET ITSE OMAN TULEVAISUUTESI.

Kiinteistönvälittäjä oli kyydinyt hänet iltapäivän päätteeksi Vasen, ja nähtyään myynnissä olevat talot hän oli pyytänyt välittäjää ajamaan takaisin Rosseliin ilman häntä. Hän halusi luoda itselleen mielikuvan alueesta omin päin ja palaisi kaupunkiin junalla. Hän

oli jutellut erään avioparin kanssa, joka asui yhdessä metsän reu-
nassa olevista taloista. Muutaman kerran eläimiä oli käynyt heidän
pihassaan asti, he kertoivat, kauriita, jäniksiä, fasaaneja, ja myöhään
eräänä iltana he olivat nähneet mäyränkin. Vasessa yhdistyivät par-
haat puolet kaikesta, mies sanoi, ja vaimo lisäsi, että siellä oli sekä
hyvät koulut ja hyvät kaupat että kunnan naapuritkin. Kaikki oli
sen verran vakavaraista, että siitä syntyi asiallinen ja järjestäytynyt
vaikutelma, mutta samalla tarpeeksi uutta ollakseen jännittävää ja
luodakseen tunteen siitä että jotain oli syntymässä.

Junassa matkalla takaisin Rosseliin Eric oli tarkkaillut itseään ul-
kokuolisen silmin. Lapsena hän oli usein leikkinyt olevansa jossa-
kin elokuvassa, hän oli keksinyt tarinoita itsestään retkiltään palan-
neena tutkimusmatkailijana tai kullankaivajana ja haastatellut it-
seään kylpyhuoneen peilin edessä. Hän ei ollut piitannut, vaikka
hänen vanhempansa näkivät, mutta suuruuskuvitelmissa oli jotain
samalla kertaa kutkuttavaa ja häpeällistä, niin että hän oli tyyty-
nyt liikkutamaan huuliaan ja ajattelemaan sanat mielessään. Kun
hän kasvoi isommaksi, unelmat muuttuivat toisenlaisiksi. Kyse ei
enää ollut yksinomaan suurista uroteoista, vaan unelmat saattoi-
vat ilmetä myös yksinkertaisina, realistisina välähdyksinä pojasta,
joka oli sen verran kiinnostava että joku halusi tehdä hänestä do-
kumenttielokuvan. Tapa tarkastella itseään ulkoapäin oli säilynyt,
se oli kuin olisi noussut kauas muurahaispesänsä yläpuolelle, erään-
laista huvia, jossa ajatukset saivat virrata vapaasti eikä joutunut te-
kemään tiliä kenellekään. Junamatkalla hän oli taas leikkinyt sitä
leikkiä ja kuvitellut, kuinka hän istuisi joka aamu ikkunan ääressä
lukemassa sanomalehteä nauttien hiljaisuudesta sen puolen tunnin
ajan, jonka matka kaupunkiin kestäisi; hän oli keskittynyt liikku-
maan arvokkaasti ja elegantisti ja kuvitellut asunsa pienintä yksi-
tyiskohtaa myöten, kiiltävät kengät, salkku ja solmio, jota hän löy-
säisi vasta kotimatalla. Yvesin ja Pojan tarjoama palkka oli erittäin
houkutteleva – se oli yksi syy siihen että hän oli hakenut paikkaa
– heillä olisi varaa autoon, eikä asemalle ollut kuin viiden minuut-
in ajomatka. Alicekin oli mukana hänen leikissään, hän kuvitteli,
kuinka tämä kyytisi hänet junalle, jotta voisi käyttää autoa omilla

asioillaan, Alice halaisi häntä, nousisi varpailleen ja suutelisi häntä, kun hänen pitäisi lähteä. Hän näki heidät molemmat ulkopuolisen silmin, katseli kuinka Alice laski toisen käsivartensa hänen kaulalleen ja sipaisi hänen poskeaan vaalealla, pisamaisella kädellään. Hän muisteli, kuinka Alicen huulet saattoivat muuttaa muotoaan pehmeistä ja viileistä, kun tämä suuteli häntä aamulla lähtiäisiksi, ensin epäröiviksi ja odottaviksi ja sitten ahnaiksi, kun he rakastelivat. Juna kulki metsän halki, kaikki oli säkenöivän vihreää ja rai-kasta, kevät tuli aina äkisti, kuin helpotuksena pitkän talven jälkeen. Haaveuni kasvoi junan ikkunan läpi, asettui puiden keskelle, ensin lumiseen maisemaan, paljaiden, mustien puunrunkojen välistä kulkeville kapeille poluille, joilla he hiihtivät yhdessä; Alice oli hänen edellään, hänen kasvonsa loistivat hämärän keskellä, hänen suunsa liikkui, hän kutsui Ericiä, ja sitten olikin keskikesä, pehmeää ruohoa, isoja sammaleisia kiviä joista muodostui ikään kuin pata metsän keskellä, ja Alice riisuutui hänen edessään, hitaasti ja niin kiihottavasti, ettei tämä enää ollut vain hänen Alicensa vaan muitakin naisia, jotka hän oli tuntenut, sulautuneena yhteen, valettuina tämän hahmoon. Eric tarkasteli naista alhaalta, siroja jalkate-riä, sääriä, hänen ihoaan, joka kimmelsi lämpimässä, hän oli alasti ja nojasi karkeaan kiveen hymyillen kutsuvasti ja levittäen jalkojaan kainostelematta. Junassa ei voinut istuskella miettimässä tällaisia fantasioita, ja hänen piti suoristaa selkensä penkillään, yrittää jotain muuta kuvitelmaa, jossa hän jutteli asiakkaiden kanssa uudessa työssään ja vei heidät lounaalle johonkin kaupungin ravintoloista, suositteli ruokalajeja ja viinejä ruokalistalta ja viihdytti heitä rennosti kaskuilla, jotka saivat heidät nauramaan. Hän joutui taistelemaan Alicea vastaan, joka pyrki ilmaantumaa koko ajan, ja vaikka hän yritti tehdä elokuvasta perhekohtauksen, jossa Marie-Louise on mukana pienissä valkoisissa lastenvaunuissa, tai kuvata kävelyretkeä eläintarhassa hänen ja uuden pienokaisen kanssa, jonka hän toivoi olevan poika, isompia lapsia, kesälomia, ensimmäistä koulu-päivää, sellaisia asioita, joita hän tiesi Alicen jo miettivän, siitä ei tullut mitään, ja niin hän seiso i Rosselin asemalla kuumissaan ja harmistuneena, kunnes ajatteli kävellessään takaisin hotellille, että

pohjimmiltaan hänen pitäisi olla tyytyväinen siihen, että hän ikä-
vöi vaimoaan tällä tavoin ollessaan poissa tämän luota, vaikka alun
jännittävimmit ajat olivatkin ohi, eivätkä he enää nähneet ainoas-
taan toisiaan vaan joutuivat jakautumaan tuhansiin osiin, niin kuin
kaikille tavallisille aikuisille ihmisille pakostakin käy. Hän oli pan-
nut myös merkille, etteivät hänen unelmansa olleet koskaan muis-
tuttaneet näin läheisesti todellisuutta, ja siitä tuli hänelle rauhalli-
nen ja itsevarma olo.

Hänestä olisi ollut hauska kertoa Alicelle, miten suurenmoista
kaikki oli ollut, ja hänen täytyi hillitä itseään, jottei hän olisi pal-
jastanut mitään, kun hän soitti tälle sanoakseen hyvää yötä. Tieto
edessä olevista suurista muutoksista olisi voinut huolettaa Ali-
cea varsinkin kun siihen liittyi suuria taloudellisia sitoumuksia,
mikä tietysti oli luonnollista ihmiselle, joka oli kasvanut niukoissa
oloissa, ja Eric ajatteli, että hänen olisi helpompi rauhoitella Alicea,
kun he istuisivat kasvotusten ja hän saattaisi näyttää tälle välittäjältä
saamaansa aineistoa ja kertoa omista havainnoistaan.

Alice oli antanut luottavaisin mielin Ericin etsiä talon, jonka he os-
taisivat. He olivat yhdessä perehtyneet mittakaavaan laadittuihin
pohjapiirroksiin, ja Eric oli kertonut Alicelle kaiken mitä alueesta
tiesi. Kun hän palasi Rosseliin kahta viikkoa myöhemmin allekir-
joittamaan sopimuksen Yvesin ja Pojan kanssa, hän ja Alice olivat
jo käyneet pankissa ja saaneet hyväksynnän sille, että hän allekir-
joittaisi kauppasopimuksen jo samana päivänä. Sen jälkeen kaikki
eteni nopeasti, Alice jäi vielä muutamaksi viikoksi Farringiin, kun
taas Ericiä oli pyydetty aloittamaan työt firmassa saman tien, niin
että hänen piti mennä Rosseliin yksinään. Talo oli siisti ja vastamaa-
lattu, mutta Eric halusi muuttaa sinne vasta Alicen tultua, ja siksi
hän asui väliajan keskustan hotellissa. Muuttofirma auttoi Alicea
pakkaamisessa, se haki kaikki tavarat edellisenä iltana ennen kuin
hän itse lähti Rosseliin, ja hän ja Marie-Louise viettivät viimei-
sen yönsä Rastaanmäellä vierashuoneessa avuliaan naapurin luona,
joka oli toisinaan ollut myös Marie-Louisen lapsenvahtina. Alice oli
matkustanut Rosseliin junalla; matka oli ollut raskas pienen lapsen

ja ison, tukalan vatsan kanssa, mutta hän ei uskaltanut lentää eikä ollut varma, olisiko lentoyhtiö edes päästänyt häntä koneeseen siinä tilassa. Hän oli lahjonut Marie-Louisen suklaalla saadakseen tämän pysymään rauhallisena ja ottanut mukaan kuvakirjoja, mutta lapsen kiinnostus oli lopahtanut pian ja tyttö oli vaatinut päästä vaeltamaan edestakaisin vaunusta toiseen, heittäytynyt lattialle ja parkunut niin, että muut matkustajat olivat kohottaneet katseensa kirjoistaan ja neulomuksistaan, moittivina ja ihmeissään, ajatteli Alice, ikään kuin olisivat unohtaneet millaista pienten lasten kanssa on, tai ajatelleet, että äidin täytyisi pitää jälkikasvunsa paremmin kurissa. Kun Marie-Louise oli vihdoin viimein nukahtanut hänen syliinsä, molemmat olivat olleet hikisiä ja yltä päältä suklaassa, eikä hän varmasti ollut toivonut olevansa siinä kunnossa noustessaan junasta ja kohdatessaan Ericin Rosselissa. Marie-Louise oli yleensä helppo ja tottelevainen lapsi, mutta kai hän vaistosi että matka hermostutti Alicea. Hän käänsi päänsä poispäin ja vollotti, kun Alice halusi pyyhkiä hänen kasvonsa nenäliinalla, hän huitoi Alicen kädet pois, kun tämä yritti kammata hänen tukkaansa ja korjata rusetta, joka oli lipsahtanut puoliksi irti hiuksista. Alicen silmät kostuivat kyynelistä; hän vältteli katsomasta vaunun muita matkustajia, jotka vain katselivat häntä tai maisemia, samalla kun hän joutui ponnistelemaan kaikkensa, eikä mikään mennyt niin kuin hän oli kuvitellut. Joku vanhempi mies oli tullut hänen avukseen; mies oli antanut Marie-Louiselle karamellin, ja vaikka Alice pelkäsikin, että se menee tytöllä väärään kurkkuun, hän ei ollut sanonut mitään, sillä mies oli ilmehtinyt hassunkurisesti, niin että lapsi istui paikallaan, ja Alice sai sillä välin laitettua hänen hiuksensa kuntoon. Sen jälkeen Marie-Louise oli hypännyt vieraan syliin, ja Alice oli yrittänyt turhaan tempoa tyttöä takaisin, kun tämä oli takertunut kiinni uuteen ystäväänsä. Vaikka Alice ei pitänytäkään siitä, että hänen tyttärensä teki noin vain tuttavuutta vieraiden miesten kanssa, pappa muistutti kummisetää, eikä hän sitten vastustellut enempää. Mies oli lukenut kirjaa kissanpennuista, ja Marie-Louise oli näyttänyt hänelle kaiken mitä osasi: osoittanut silmiä ja viiksiä ja rusetteja, sanonut miau ja hau koiralle, joka säikäytti kissanpojat sangon

alle piiloon. Pappa sanoi että tyttö oli etevä, ja Alice rauhoittui ja hänen olisi tehnyt mieli sanoa, että sellainen Marie-Louise oikeasti oli: etevä, nokkela ja tottelevainen.

Eric oli ostanut auton, käytetyn mutta hyväkuntoisen, se oli sorsanmunan värinen, siinä oli kermanväriset penkit ja se tuoksui muoville ja synteettiselle ilmanraikastajalle. Hän haki heidät Rosselin rautatieasemalta. Marie-Louise oli nukahtanut takapenkille jo ennen kuin he olivat päässeet ulos kaupungista, hänen vaaleat kiharransa olivat liimaantuneet kiinni otsalle, hän istui peukalo puoliksi suussa suklaisen kuolan peitossa.

Oli sunnuntai, ja Ericillä oli ollut vapaapäivä. Hän oli viettänyt koko päivän uudessa talossa, ottanut muuttomiehet vastaan ja joutanut operaatiota. Alice oli purskahtamaisillaan itkuun väsymyksestä, kun Eric halasi häntä, Eric huomasi sen eikä irrottanut otetaan hänen kädestään paitsi tarttuakseen vaihdekeppiin.

»Siellä on niin hienoa», hän sanoi, »ja sänky on valmiiksi pedattu.»

Alice nyökkäsi urheasti ja nojasi päätään ikkunaan. Eric olisi halunnut hänen sanovan jotain autosta – vaikka että se oli hieno, tai että hän näki heti, että se oli hyvä ostos – mutta hän ei sanonut yhtään mitään. Eric kyseli matkasta, hän vastasi lyhyin lausein, ja keskustelu lopahti, kun he ajoivat ulos kaupungista.

Heidän piti ajaa kappaleen matkaa halki ankean alueen, missä oli vain pienteollisuutta ja rumia toimistorakennuksia, ja Eric harmitteli, ettei ollut valinnut toista reittiä, joka olisi tuonut seudun houkuttelevammat puolet esiin. Alice tarkasteli kaikkea selkä suorana. Hän ei sanonut mitään, mutta Eric oli näkevinään tyytymättömyyttä hänen lähes ilmeettömillä kasvoillaan.

»Kaupungin halki menevä tie on hieman pitempi», Eric sanoi. »Ajattelin, että haluat nopeasti kotiin.»

»Kotiin», Alice sanoi, hymyili hieman ja katsoi häntä ensimmäisen kerran sen jälkeen kun he olivat nousseet autoon. Eric nojasi sivuun suudellakseen häntä, niin että auto kiemurteli puoliksi väärälle kaistalle.

Eric oli esitellyt Alicelle taloa, ja tämä oli yrittänyt parhaansa mukaan olla sanomatta mitään siitä, kuinka hirveästi muuttolaati-

koita olikaan joka puolella ja kuinka surkeilta heidän huonekalunsa näyttivät hienoissa, vastamaalatuissa huoneissa. Marie-Louise ei ollut herännyt, kun he laskivat hänet lastenhuoneen pinnasänkyyn ja Alice oli jättänyt oven auki, jotta varmasti kuulisi hänen äänensä. Kaikki näytti samalta kuin kuvissa, ja Alicen pidättyväisyys joutuikin enemmän hämmennyksestä kuin pettymyksestä; hän ei ollut koskaan osannut kuvitellakaan asuvansa näin hienosti. Keittiö oli pelkistetty ja käytännöllinen, siellä oli mustavalkoruudullinen linoleumilattia ja pyörästetyt pöytälevyt vaaleankeltaisten yläkaappien alla. Eric oli asettanut paikalleen pienen metallijalkaisen klaffipöydän ja neljä tuolia, joissa oli mintunvihreät vinyylipäälliset; hän oli myös poiminut puutarhasta kukkakimpun ja asetellut sen lasiin keskelle pöytää.

Alice lysähti yhdelle tuoleista, hän oli nähnyt olohuoneen ja ruokailutilan, yläkerran viisi pientä huonetta, apukeittiön, jossa oli pesukone ja pyykkinaru, modernin kylpyhuoneen, jossa oli kyyhkysenharmaat laatat ja lämpöpatterit ja pikkukukkaiset tapetit, hän oli seissyt terassilla kevätilian hämärässä, nojannut Ericiin ja yrittänyt kuvitella heidän uutta elämäänsä. Eric oli puhunut koko ajan ja selittänyt hänelle innoissaan kaikkea mitä oli ajatellut ja sen selaista, mutta hän ei ollut sanonut juuri mitään.

»Tämä on kaunis talo», Alice oli vain sanonut, »ja puutarha näyttää helppohoitoiselta.»

»Onko tämä sellainen kuin olit kuvitellut?» Eric kysyi ja kietoi käsivartensa hänen ympärilleen, »onko täällä jotain mikä ei vastaa sinun odotuksiasi?»

»Tämä on vielä parempi», Alice vastasi, »olen iloinen ja kiitollinen, Eric, et saa luulla muuta.»

Hän oli yrittänyt pitää kiinni ilon tunteesta, mutta se karkaili häneltä koko ajan, sitä seurasi huoli joka kasvoi, kunnes hän ei enää pystynyt pidättelemään sitä sisällään vaan laski päänsä keittiön pöydälle niin rajusti, että pöytä notkahti ja kukkalasi oli vähällä kaatua.

Eric pyyhki pöydälle läikkyneen veden pois; hän oli hermostunut ja huolissaan ja polvistui Alicen viereen, silitti tämän käsivartta ja laski kätensä isolle vatsakummulle. Lapsi ei liikkunut, se nukkui

pimeässä onkalossaan, huomasi vain etäisesti äitinsä kiihtymyksen eikä lainkaan isänsä kättä.

»Olen niin väsynyt», Alice sanoi, mutta vaikka se olikin totta, se oli silti huolista pienin.

Eric auttoi Alicen pystyyn, hän oli pedannut sängyn iltapäivällä, hän auttoi vaimoaan riisumaan, haki pienen matkalaukun ja löysi sieltä tämän yöpaidan ja hammasharjan.

»Matkalla oli niin kuuma», Alice mutisi, »ja Marie-Louise...

Eric hysytteli häntä vaikenemaan, hän ei pahastunut siitä vaan painautui peiton alla tiiviimmin Ericiä vasten.

»Minusta ei tunnu siltä, että olisin ansainnut kaiken tämän», hän kuiskasi, kun Eric luuli hänen jo nukkuvan, ja Eric veti hänet vielä tiukemmin itseään vasten.

»Sitten minä en tiedä, kuka sen on ansainnut», Eric sanoi ja hau-tasi kasvonsa hänen hiuksiinsa. Hänen tuoksussaan oli shampooon makeaa ja hien kirpeää; Eric himoitsi häntä mutta ajankohta oli huono.

Alice pudisti päätään, kohottautui sen verran, että Eric saattoi viedä käsivartensa hänen alleen, hän ei sanonut mitään, Eric kuunteli, kaukaa kuului kuinka ovi jysähti kiinni ja auto käynnistyi, taivaankannen kaiku kallossa, hermojen öinen laulu, joka muistutti vaimeaa sireeniä. Alice hengitti hitain hengenvedoin, tuntui oudolta kun Marie-Louisen hidasta kuorsausta ei kuulunut – Rastaanmäellä hänen sänkynsä oli ollut heidän makuuhuoneessaan. Nyt tyttö oli omassa huoneessaan, kadonneena jonnekin unen-täyteiseen pimeyteen.

Alice heräsi juuri ennen auringonnousua Ericin hyväilyihin. Eric oli työntänyt peiton sivuun, jotta voisi katsella häntä. Hän makasi kyljellään kasvot Ericiin päin, yöpaita oli noussut ison mahan päälle. Eric oli kääntänyt kaula-aukkoa sivuun, niin että hänen rintansa olivat paljaana; Eric tarkasteli niitä samalla kun hiveli niitä kevein sormin, niin että nännit nousivat pystyyn. Alice sulki taas silmänsä, jotta Eric ei huomaisi hänen olevan valveilla. Hänestä oli mukava huomata, kuinka Ericin himo yltyi, kuunnella tämän raskasta hengitystä, painautua tiiviimmin tämän syleilyyn. Eric pu-

Kuka maksaa rakkauden laskut?

SODANJÄLKEISESSÄ TANSKASSA eletään lupaavia aikoja. Nouseva keskiluokka asuttaa uutuuttaan hohtavia lähiöitä, nuoret kotirouvat tapailevat ystävättäriään. Myös Alice ja Eric Horn ovat perustaneet perheen ja hankkineet talon vasta rakennetulta asuma-alueelta. Kaikki on hyvin, mutta ehkä voisi olla vieläkin paremmin? Ericiä alkavat houkuttaa ajan uudet, jännittävät ilmiöt. Ennen pitkää pariskunta lähtee vapaan suhteen ja vapaan seksin tielle, Eric toiveikkaana ja innoissaan, Alice empien. Vaikka kolmen pienen lapsen vanhemmat pääsevät näin toteuttamaan fantasioitaan, niillä on hintansa. 60-luvun lopun yhteiskunnalliset muutokset ovat taustana, kun Anne Lise Marstrand-Jørgensen sukeltaa henkilöidensä pään sisään, ihon alle, yksityisimpiin hetkiin.

#kirja

WWW.KIRJA.FI

9 789510 402481

84.2

ISBN 978-951-0-40248-1

